

קובי נסים

81; הם התגאו שם במספר הרב של יישובים שהם הקימו.

וכך מנסח תלמיד הישיבה, בבהירות ובכנות, את החולשה האידיאולוגית של השמאל מקים ההתנחלויות ובו זמנית נאחז בעמדת היהירות המוסרית כביכול של מי שמעוניינים בשלום. ולתוך הזיוף הזה גדל הדור שעמו אני נמנה, שהוא בעיקרו דור בורגני השואף ליציבות כלכלית, במדינה מופרטת נואו ליברלית, שבה לצעירים אין עתיד כלכלי. דור שאינו מאמין בדבר, שגם המרד שלו (מחאת האוהלים) היה מרד נוח, בכיכר, שלא העז לעשות נזק אמיתי (לפוצץ חלונות של בנקים, למשל) ולשלם את המחיר הנדרש.

תלמיד הישיבה מסביר בפשטות ש"המחאה של רוטשילד" לא נגעה לו כי הוא מוכן לחיות בצניעות (עוני, על פי נקודת המבט של "תל אביב"), וזה שלא נסע מעולם לחוץ לארץ לא מטריד אותו.

הפתיחות של הצעיר המתנחל, המתועד באופן אמין בידי ברעם, מעניינת. כך גם זו של תלמיד ישיבה אחר, אלחנן, השואל את ברעם אם קרא את ספרו של שר הביטחון משה (בוגי) יעלון *דרך ארוכה קצרה*. ברעם עונה שקרא כמה פעמים (מה שמעיד על פתיחות אינטלקטואלית), ואלחנן אומר את מה שחושב כיום רוב הציבור הישראלי: "אולי אין פתרון בימינו, זו אפשרות, נכון?" וממשיך ומסביר לברעם שהציונות הדתית המתנחלת עדיין מתלהבת מהציונות, בעוד שהשמאל עייף.

ראוי לציון ביקורו של ברעם בישיבה 'עתניאל' שעל הר חברון, הפועלת ברוח הרב פרומן מתקוע, שהאמין בשלום בין אנשי דת יהודים ומוסלמים, ובאפשרות של דו קיום. זוהי ישיבה הנתפסת כ'רוחניקית' בקרב ישיבות מסורתיות יותר, ומרואיינו של ברעם מתוודה על אהבתו לטולסטוי, מייקל שיבון, והסרט 'מועדון קרב', בצד הלימוד היהודי דתי. הוא אומר: "אדם צריך להבין מה המשמעות של החזרה היהודית למקום הזה, לא רק לארץ הקודש אלא למזרח התיכון כולו."

דרך דבריו של תלמיד הישיבה מצביע ברעם על עקב אכילס של השמאל הישראלי: הרצון להיות "וילה בג'ונגל", או לנסוע לברלין, במקום להתערות במרחב המזרח תיכוני. ואירופה תמיד תהיה שנאה כאן בקרב מרבית הציבור, לאו דווקא בשל הצביעות המוסרית של בית הדין בהאג בימינו, אלא בגלל השואה, שהתרחשה רק לפני שבעה עשורים, מעט מדי זמן מכדי שפצע כזה יגלד, שטראומה כזאת תדעך מבלי לגרום לפאראנויות טבעיות.

ברעם מתעקש לשאול מנקודת המבט של השמאל, אבל מתעניין באמת בחיים היהודיים המלאים המתקיימים בשטחים. הוא אמנם נוגע בשאלותיו רק מעט ביהירות היהודית המבושמת מעצמה של המתנחלים, באותה צחות לשון ודיבורים גבוהה גבוהה המאפיינים את השירה האמונית החדשה, תוך התעלמות (בדרך כלל,

בקשת סליחה ראשונה

מהי ההתאבדות אם לא
טרם הגעתי לגיל התבונה.
היית עבורי אשת חיק מיתולוגית,
חתולה,

ראית עצמך שושנת מים,
גלגלת את ספור האהבה עד לקצה קצוות
של התאבדות
לוחשת

שנות אש,
מחסור ומחלקת

ומה למסטיק הלעוס בפיד בבעת בעילה
עת פי מלמלם חסדך

עלי קשת-צנארך ועלי גו-עליון?
ומה מלפנים לרחמך

המטלטל לעת מצא?
ורק עברך התופח

אחוז היטב
בכמהיתך נטולת הפשרות.

בקשת סליחה שנייה

התחתנתי אתך.

קבלתי אותך

רק בלי הפלג

אשר לטש עיני זאב ורצה להיות נוכח

בימינו כחיץ בעל כרחנו

למדתי עצמי לאהב

ואהבתי.

היש סבות נכונות לאהב

כשם שאהבתיך

קונטרפונקט לאמי

ברדיפת פרוני עוגותיה על השטיח?

המוזיקה, עקר העקר שבימינו,

היתה מבין הנושאים הספורים שלא היו שנויים

במחלקת.

יפה עלה זוגי הנכסף עם שואתנו הקדושה.

היו אלה הימים שלאחר ימי ה"סבונים",

השייך למשפחות נכחדות ככל את האפנה.

הופעת בלילותי, שבה ומתעוררת

על גדרות התיל בגטו, חפשי חפשי

בסנקציות כלכליות, וכי כדי להמשיך לשבת על גבעות השומרון צריך לפתח דו קיום, שהולך ומתערער גם בתחומי הקו הירוק.

כלומר, אם לחזור לביקורת ספרותית, הרי שבקטעי המפגש בין הסופר הצעיר, איש השמאל המבולבל, לבין צעירי הישיבות המבינים באופן מפוכח למדי את ישראל, וניחנים ברחף אידיאולוגי מעורר קנאה, נוצרת מורכבות אנושית מעניינת, והיא אותה הזרה החסרה בחלקים רבים מדי בספר. נוצרות כאן סקרנות הדדית ופתיחות אינטלקטואלית של ממש, לא כדי ליצור "צו פיוס" מזויף אלא כדי להבין את המצב הישראלי על מורכבותו הכמעט מייאשת. וספרו של ברעם אינו ספר של ייאוש, הוא ספר של מאבק על העתיד, מאבק שעליו יותר, במידה רבה, השמאל הישראלי.

יובל גלעד

ישנם יוצאי דופן) מהפלטטינים במרחב. אבל עדיין, הרצון הפך של תלמידי הישיבה להסביר לברעם את "טעותו", אינו מצטייר כיהירות של עם נבחר ומנצח בשטחים, אלא רצון של אנשים צעירים לענות לאדם צעיר אחר, מבולבל, איש השמאל, על שאלותיו. ברעם פוגש את המשורר אליעז כהן, המרצה את משנתו של הרב פרומן, ותובע להבין ש"נדרשת עבודה עצומה לשחרר את התודעה, להכיר בעובדה שאנחנו איננו אדוני הארץ או בעלי הארץ, אלא אנחנו שייכים לארץ [...] וגם הפלטטינים שייכים לעם ישראל, לפלטטין".

מידה לא מבוטלת של היתממות עולה מדברי המתנחלים הפרומנים לגבי דו קיום בשטחים: אולי אכפת להם משכניהם הפלטטינים, אבל לא פחות מדאיגה אותם ההבנה שמדינת ישראל לא תרצה לשלם מחיר כלכלי כבדים הכרוך